

27 maart 2026

#111 Micro-activisme: Hoe kan jij plantaardige impact maken? Deel 2

Meer info en luisteren op:

<https://studioplantaardig.nl/Podcast/111-micro-activisme-hoe-kan-jij-plantaardige-impact-maken-deel-2/>

00:00:10 Esther Molenwijk

Verbeter de wereld met vork en mes. Mijn naam is Esther Molenwijk en dit is Studio Plantaardig.

Wat kan ik zelf doen om een plantaardige revolutie te ontketenen? Die vraag kreeg ik van vele luisteraars. Dus ik vroeg het aan de luisteraars zelf. Velen van jullie stuurden hun vorm van micro-activisme in. En in de vorige aflevering van het tweeluik bespraken we de eerste vijf. In deze tweede aflevering presenteer ik weer vijf luisteraars en wat zij doen om de dieren van ons bord af te krijgen.

Nummer zes.

We beginnen met een staaltje werkplekactivisme. En daarvoor interview ik Daisy Scholte. Ze werkt voor de reisorganisatie Better Places.

00:01:02 Daisy Scholte

Je hebt een hele sterke focus op duurzaamheid en dan echt in dat reizen, voor de hand liggen, vliegen, accommodaties. Daar kan je natuurlijk al heel veel winst maken. Maar ja, als we het hebben over echte duurzaamheid, moeten we het ook hebben over eten. En reizen en eten gaan nou eenmaal echt samen. Dus ja, dat kwam eigenlijk al snel naar voren vanuit mijn rol dus als impact manager, om echt ook te gaan kijken naar wat eten de reizigers, hoe kunnen we het makkelijker voor ze maken om plantaardig te gaan eten.

00:01:29 Esther Molenwijk

Nou moet je vakantiegangers niet te veel opleggen, maar toch heeft ze een goede manier gevonden om dit in het reisplan te verwerken.

00:01:37 Daisy Scholte

Dus voor elke locatie waar ze komen, geven wij tips voor restaurants waar ze naartoe kunnen gaan en we zorgen ervoor dat die tips altijd een vegetarisch of vegan restaurant zijn. En dan zonder dat heel dik bovenop te leggen, maar ze kijken gewoon van, oh ik ben nu in deze

vneemde stad, oh hier staat een tip voor een leuk restaurant, ga ik daar naartoe en dat is dan dus een vegan restaurant.

00:01:55 Esther Molenwijk

Maar naast de tips die ze hun klanten geven, is Daisy ook van practice what you preach.

00:02:01 Daisy Scholte

Dus ja, als wij deze boodschap overbrengen, dan moeten we ook naar onszelf kijken.

00:02:04 Esther Molenwijk

Ze vroeg zich af hoe kan ons bedrijf zelf met onze veentien medewerkers plantaardiger worden. Ze kaart het aan bij haar werkgever en ze mocht er meteen mee aan de slag.

00:02:14 Daisy Scholte

Ja, toen zijn we eigenlijk begonnen met het organiseren van een teamuite. Toen gingen we een vegan foodtour doen. Dat is natuurlijk een makkelijke stap. Dus daar begint al wat inspiratie.

00:02:22 Esther Molenwijk

De vegan foodtour is toevallig iets dat Daisy zelf heeft opgezet. Het zijn tours door de stad langs vegan restaurants met veel uitleg over het hoe en waarom. Dus ja, dat was voor haar een handige start.

00:02:34 Daisy Scholte

En toen dachten we ook van ja, hoe kunnen we ook een beetje de diepte ingaan? Dus toen heeft Saskia mij gevraagd van kun je eens een presentatie geven over de voordelen van plantaardig eten? Dus dat heb ik gedaan.

00:02:44 Esther Molenwijk

Voor al je collega's?

00:02:45 Daisy Scholte

Voor al mijn collega's, ja. Dus dat is heel leuk, want er kwamen heel veel vragen uit. Dus ik heb het heel positief gehouden ook echt van wat haal jij daar uit?

00:02:51 Esther Molenwijk

Volgens Daisy werkt deze positieve aanpak het beste.

00:02:55 Daisy Scholte

Kijk, we kunnen heel erg uren praten over... Jij maakt al jaren een podcast over alleen dit thema, dus er is zoveel te vertellen. Maar we proberen het behapbaar te houden, dicht bij de mensen zelf en heel erg praktisch. Laten zien van, oké, wat doe je op je boterham? Ja, er is meer keuze dan alleen hummus. En dan heb ik wat voorbeelden gegeven. Ik ben ook niet heel erg gefocust op gezondheid, want mensen willen ook gewoon af en toe hagelslag kunnen eten op brood. Dus ik heb het

studio PLANTAARDIG

gewoon heel erg geprobeerd te houden van, ja, wat eet je nu en hoe kun je een soortzelfde ervaring houden, maar dan door kleine veranderingen.

00:03:37 Esther Molenwijk

Ze vertelt wel degelijk iets over de milieu-impact en ook voorzichtig over dierenwelzijn.

00:03:42 Daisy Scholte

Dierenwelzijn, ja, dat is natuurlijk mijn belangrijkste motivatie. Daar heb ik het ook wel over gehad. Niet met verschrikkelijke beelden, maar wel door te vertellen van ja, weet je, voor kaas gebeurt ook heel veel ellende. En voor eieren moet ook kip dood. Daar komt het gewoon op neer. Ik heb die boodschap wel verteld, maar kort en uiteindelijk vooral gefocust op wat kan dan wel en hoe kunnen we dit leuk maken.

00:04:09 Esther Molenwijk

En na die presentatie aan haar collega's was het tijd voor een volgende stap.

00:04:14 Daisy Scholte

En toen was eindelijk de logische stap van zullen we anders met z'n allen de Veggie Challenge gaan doen. Dus dat zijn we gaan doen.

00:04:20 Esther Molenwijk

De Veggie Challenge is een initiatief van Proveg dat je uitdaagt om 30 dagen lang meer plantaardig te eten. En je krijgt daarbij allemaal tips en recepten.

00:04:28 Daisy Scholte

We hebben twee teams gemaakt ook, want iedereen houdt wel van een beetje competitie. Dus dan wordt het ook leuk. En toen zijn we dus een maand lang gaan proberen om thuis ook vegan te gaan eten. En dan niet als iedereen erbij in die app. Want ja, daar zit dus een app bij. En nou, aan het einde was er dan een winnaar. Maar ja, dan stopt het. En hoe ga je dan verder?

00:04:46 Esther Molenwijk

En daar hadden ze al snel iets voor bedacht.

00:04:49 Daisy Scholte

Kijk, we houden allemaal van lekker eten. Dus toen hebben we eigenlijk met elkaar bedacht van dan gaan we een teamlunch organiseren. Dus dat betekent dat ze één keer per maand, dan zijn er drie collega's die gaan koken voor het hele team. En er wordt altijd een thema aangekoppeld. Dat kun je dan zelf bedenken. Dat kan echt van alles zijn. Bijvoorbeeld de kleur oranje is een keer een thema geweest, maar ook Peace, en dat kan je dan interpreteren als vrede, maar ook als erwten. Maar ook gewoon een land, Indonesië of Suriname. En de enige voorwaarde is dat die helemaal vegan moet zijn die lunch. En dat is ongelooflijk leuk, want dan worden

dus mensen die thuis misschien niet zo snel plantaardig koken, worden uitgedaagd om dus plantaardig te gaan koken. En anders te gaan koken, met andere ingrediënten aan de slag te gaan. En dat werkt gewoon ontzettend goed. Want sowieso natuurlijk de dag dat het dan zover is, dan komt iedereen naar kantoor. We hebben veel thuiswerkers, maar dan komt echt iedereen naar kantoor. Dan gaan we samen eten. Dan is het voor heel veel mensen allemaal nieuwe dingen proberen, lekkere gerechten testen. En we horen natuurlijk hoe ze het gemaakt hebben.

00:05:54 Esther Molenwijk

En het plantaardig koken, dat verrast de kok zelf ook nog wel eens. Ze geeft een voorbeeld.

00:06:00 Daisy Scholte

Collega Lucas, die had een quiche gemaakt en daar zit natuurlijk ei in en dat gebruikte hij niet. Dus hij had gevonden op het internet dat je daar ook silken tofu voor kan gebruiken. Hij wist überhaupt niet van het bestaan, heeft het geprobeerd. En dat werkte heel goed. En dat was zo'n ontzettende eye-opener voor iedereen. Iedereen zat daar en dacht van wauw, oké, ze hebben met silken tofu gemaakt en het was nog lekker ook. Ja, dat is gewoon zo'n leuke, positieve, verbindende manier om met elkaar daarmee aan de slag te gaan. En dat werkte echt heel erg goed. Er worden ook vaak recepten uitgewisseld na afloop.

00:06:35 Esther Molenwijk

En inmiddels werkt het ook door in hun dagelijkse lunch op kantoor. Die was altijd al vegetarisch, maar er werd voorheen nog wel volop kaas gegeten.

00:06:43 Daisy Scholte

Daar is eigenlijk ook een beetje een soort van natuurlijk mee gegroeid, dat iedereen ook wel zoiets had van, laten we dat dan ook maar gewoon vegan doen.

00:06:50 Esther Molenwijk

En nou heeft het natuurlijk wel relatief makkelijk. Bij een duurzame reisorganisatie werken vast en zeker de al wat meer bewuste eters.

00:06:59 Daisy Scholte

Dat helpt natuurlijk zeker, maar dat geldt echt niet voor alle collega's. Sterker nog, we hebben ook heel vaak stagiaires. Die krijgen ook allemaal, als ze beginnen met werken, een training waaronder dus ook dit verhaal over de voordeel van plantaardig eten. En nou ja, een goed voorbeeld waren twee jongens die, ja, dat waren echt Ja, gewoon stoere gasten die gewoon heel veel vlees eten. Eentje daarvan ook super fanatiek sporter, die ook eng op de proteïne zat. En ja, en juist doordat we dit dan zo bij ze neerleggen, want dit gaat helemaal niet over het werk wat zij als stagiaires gingen doen, maar

studio

PLANTAARDIG

we gingen er wel met ze over in gesprek, ging er een wereld voor ze open en hoorden zij ineens dingen die ze anders, waar ze nooit mee in aanraking kwamen. Ja, en ik denk wel dat zij misschien in het begin het een beetje lastig vonden van oh jeetje, oh, er wordt hier helemaal geen vlees gegeten. En wat betekent dat voor mij? Dat voelde ik ook wel bij ze, maar ze gingen daardoor ook met mij het gesprek aan en we hebben echt uitgebreid gesproken over de proteïne en dat je die ook gewoon uit planten kan halen. Ze hebben gewoon heel veel nieuwe dingen geleerd en ze zijn zelfs nog naar een documentaire geweest en die ging dus over de effecten van het eten van vlees en zuivel op het klimaat. En ja, zij kwamen ook de volgende dag weer op kantoor van wow, Dit wist ik niet en als ik nu in de trein zit, dat zei die letterlijk, als ik nu in de trein zit en ik kijk naar al die weilanden, dan zie ik geen typisch Holland landschap meer. Maar dan zie ik gewoon wat het effect is van wat we eten.

00:08:20 Esther Molenwijk

Bij Daisy heeft het dus goed uitgepakt. En eigenlijk is dit soort werkplekactivisme iets dat iedereen met een baan kan doen. Natuurlijk maakt het wel flink uit voor wat voor bedrijf je werkt en hoe groot het is. Maar er zijn allemaal verschillende manieren. Samson Yap bijvoorbeeld vertelt me dat hij met een aantal andere medewerkers van het enorme bedrijf ASML bezig is om zijn collega's te motiveren meer plantaardig te eten. Zo organiseren ze een gezamenlijke veganuary waar wel zo'n honderd mensen aan meedoen. In die maand organiseren ze dan ook kookworkshops en lezingen. En ook zijn ze inmiddels in gesprek met de cateraars om de lunch daar plantaardiger te maken. Alexander Quarles, die bij de multinational Schneider Electric werkt, heeft een zogenaamde plant-based declaration opgesteld. Zijn collega's kunnen deze ondertekenen en daarmee commenteren ze zich eraan dat ze altijd kiezen voor plantaardige opties wanneer die er zijn. En dat hebben inmiddels ongeveer 100 mensen gedaan. Ook krijgt hij regelmatig in een vergadering een kort stukje zendtijd om de redenen voor plantaardig onder de aandacht te brengen. En zo zie je dat je op allerlei manieren iets kan doen binnen jouw bedrijf. Daisy waarschuwt nog wel voor hoe je als overtuigde vegan over dit onderwerp communiceert met je collega's.

00:09:42 Daisy Scholte

Wees een beetje zuinig met al je argumenten. Want ik ken heel eng het gevoel dat je alles op de aanval wil gooien. Maar jongens, open je ogen. Kijk nou, dit kan gewoon niet meer. Maar ja, dat schrikt meestal af. En zeker als het met allemaal cijfers komt. Dat slaan mensen toch niet op.

00:09:58 Esther Molenwijk

Daarentegen gelooft zij bij sceptische collega's vooral in de verleiding via de maag.

00:10:04 Daisy Scholte

Laat ze proeven. Breng de lekkerste dingen mee. Zorg ervoor dat als jij jarig bent en taart trakteert, dat die taart gewoon echt waanzinnig goed is. En zodat mensen echt gewoon verbaasd zijn de hele tijd van wow, is dit vegan? Dat is in mijn beleving, zeker bij die groep, altijd een eye-opener. En ook, als er een keer een borrel is, zorg dat je de beste vegan bitterballen hebt. Dus niet die laffe balletjes die gewoon net niet zijn, maar echt die bitterballen dat ze zeggen, oh, maar he? Wacht even, dit is vegan? Oké.

00:10:40 Esther Molenwijk

Nummer 7.

00:10:44 Robert Praas

Hi, ik ben Robert Praas en ik woon in Rotterdam.

00:10:48 Esther Molenwijk

De 28-jarige Robert houdt zich al vanaf jonge leeftijd bezig met de vraag hoe hij de wereld kan verbeteren.

00:10:55 Robert Praas

Ja, het begon heel naïef met... Ik dacht toen ik veertien, vijftien was, als ik lang genoeg nadenk, dan vind ik de oplossing. Er is genoeg eten. Er is genoeg honger. Als we dat combineren, moeten we een soort van dat probleem kunnen oplossen. Ik heb inmiddels geleerd hoe complex de problemen zijn en dat je dat niet met even nadenken doet. Dus toen moesten we maar op actie ingaan.

00:11:16 Esther Molenwijk

Ja, dus toen jij veertien, vijftien was, was je al bezig met... Hoe kan ik de wereld beter maken?

00:11:22 Robert Praas

Absoluut, absoluut. En dat vertaalde zich naar kleinere acties. Op een gegeven moment had ik een tussenjaar het met Unicef erover. Hé, wat kan ik doen? Die waren vooral geld aan het ophalen wat dan naar het hoofdkantoor ging. Dat vond ik toen niet interessant, want ik dacht ik wil zelf de impact zien. Toen ben ik in Houten, waar ik ben opgegroeid, een goed doel gaan helpen wat een school in Kameroen ging opbouwen. Op een gegeven moment verhuis ik uit houten, werd dat lastiger, dus ben ik daarmee gestopt. Maar toen ben ik als student verder gegaan en kijken, hé, hoe kan ik goed doen? En toen ben ik studentenorganisaties gaan opstarten waar we verschillende dingen deden. En op een gegeven moment dacht ik, hé, laten we, nou ja, ik wil een concreet doel en een concreet resultaat. En daarvan is geld ophalen een heel duidelijke activiteit met duidelijke feedback. En het heeft mij verrast hoe het me inspireerde.

studio PLANTAARDIG

00:12:16 Esther Molenwijk

Hij kwam dus tot de conclusie dat geld ophalen concreter resultaat oplevende dan zelf aan een project werken. In de laatste jaren ging hij zijn geld vooral doneren aan projecten voor dieren.

00:12:27 Robert Praas

Als je meer over dieren nadenkt, dan ga je er meer om geven of in ieder geval je gaat meer compassie voelen, dat soort dingen. En ja, als je dan ook dus nog eens naar de cijfers gaat kijken van hoeveel we het leven van dieren beter kunnen maken, dacht ik hey, er is hier heel veel werk te verzetten en het zou heel zonde zijn als ik daar niet aan bij kan dragen.

00:12:46 Esther Molenwijk

Hij beredeneert vanuit de principes van het effectief altruïsme: Hoe kan je met je euro het effectiefste bijdragen? En dan kom je al snel bij de dieren uit.

00:12:57 Robert Praas

Er zijn gewoon heel erg veel dieren in de wereld. Een veel groter aantal dan mensen. En je hebt, simpel gezegd, minder geld nodig om dieren veel beter leven te geven. Dus als je goed wil doen, kan dat een heel goede deal zijn.

00:13:11 Esther Molenwijk

En als je eenmaal ziet hoeveel goed je kan doen met je geld, is het soms ook wel lastig om dat nog aan jezelf te besteden.

00:13:17 Robert Praas

Het is heel lastig. Toen ik een tussenjaar deed, toen had ik volgens mij rond de 6000 euro gespaard om drie maanden door de Verenigde Staten te reizen. En rond die tijd volgde ik een Coursera-course over geven. En toen dacht ik, ja, wauw, ik kan al dit geld ook nu weggeven en dan ga ik niet op reis. Dat heb ik niet gedaan. Ik ben gewoon op reis gegaan en ik heb daar heel veel geleerd en daar ben ik ook blij mee, maar dat was de eerste keer dat ik dacht, oké, het is het een of het ander soms. De simpele filosofie die ik heb is, je probeert dingen in balans te hebben. Dus ik geef niet mijn hele leven op om alles weg te geven. Maar waar ik de ruimte zie, probeer ik zoveel mogelijk te geven. En ik hoop dat dat de lange termijn genoeg is.

00:14:06 Esther Molenwijk

Robert is ook een fanatieke sporter en vorig jaar besloot hij de marathon van Rotterdam te gaan rennen. Natuurlijk zag hij daarin meteen een kans om geld in te zamelen.

00:14:15 Robert Praas

Ik vind het altijd heel inspirerend als mensen delen dat ze iets groots doen voor een goed doel. Dus ik dacht,

nou ja, ik heb wel vaker dingen gedaan, maar nu de marathon is de grootste sport uitdaging die ik misschien tot dan toe had gedaan. Het zou heel zonde zijn om dat niet voor wat anders ook in te zetten.

00:14:34 Esther Molenwijk

Hij kreeg vier vrienden zo gek om mee te doen. En met elkaar gingen ze op zoek naar het beste goede doel om voor te gaan rennen.

00:14:41 Robert Praas

We waren het vrij snel over eens. We willen dieren helpen. En toen zijn we gaan kijken waar kunnen we het voor mensen makkelijk maken om te doneren. Dus kunnen ze met Ideal betalen? Gaat er niet teveel van het gedoneerde geld naar het platform? Dat er minder over blijft? En zo kwamen we bij Doneer Effectief, waar we een actiepagina konden hebben, een persoonlijke pagina, waar honderd procent van de donaties naar het goede doel gingen. En ze volgden onderzoek naar wat zijn effectieve goede doelen, dierenwelzijn is een van de onderwerpen waar ze dat naar doen. Dus vonden we The Humane League een heel interessant goed doel, want eigenlijk bij bedrijven proberen zij tot beloftes te komen dat zij beter voor hun kippen zorgen. En zo werd het de kippenrun, want het is heel fijn als je een duidelijk doel hebt waar mensen van kunnen begrijpen. En er werd vaak gelachen om de kippen, maar ik denk dat ook wel iets ludieks had, dat uiteindelijk wel effect had in het geld ophalen.

00:15:34 Esther Molenwijk

En zo gaan ze aan de slag.

00:15:36 Robert Praas

Met z'n vijven hebben we allemaal een account aangeemaakt en zijn we gaan fundracen. Vrienden vragen, familie vragen, mensen bij de sportclub, iedereen die we kenden. Ik ga marathon rennen voor kippen, doe je mee?

00:15:50 Esther Molenwijk

En het werkt. Ze hadden een flink bedrag op voor hun kippenrun.

00:15:55 Robert Praas

Ja, ik ben heel blij. We hebben 6000 euro opgehaald. En het was heel leuk, want we konden van elkaar zien hoe ver we stonden. Dus op een gegeven moment stond ik onderaan en wist ik oké, ik moet even aan de kar trekken. En ja, ik ben heel erg blij.

00:16:10 Esther Molenwijk

De marathon verloopt goed en ze rennen hem alle vijf uit. Dus het geld mag uitgekeerd gaan worden aan het goede doel. Ik vraag hem of dat nog veel gedoe was.

studio PLANTAARDIG

00:16:20 Robert Praas

Nee, dat was heel makkelijk. Dat was allemaal via Ideal. Dat gaat via het doneer-effectieve platform. Die sturen het 100% door naar de Humane League in dit geval. Het staat nog steeds op de website, dus af en toe op feestjes kan ik nog laten zien wat we gedaan hebben. En nee, het was voor ons heel eng makkelijk.

00:16:39 Esther Molenwijk

Op campagnes.doneereffectief.nl kun je zijn campagne terugzien. Daar kun je trouwens ook zelf een campagne aanmaken. En nee, daar hoeft je heus geen 42 kilometer voor te rennen.

00:16:52 Robert Praas

Het hoeft absoluut geen marathon te zijn.

00:16:54 Esther Molenwijk

Ja, maar wat voor andere gelegenheden zou je dan mensen kunnen vragen om iets te doneren?

00:16:59 Robert Praas

Ja, ik zie mensen doen voor verjaardagsdiners, voor bruiloften, voor jubilea, allerlei evenementen. Kunnen eraan gekoppeld worden.

00:17:09 Esther Molenwijk

Dat is toch wel een erg goed idee. Als je jarig bent en geen slaset of vaas meer nodig hebt, kun je dus gemakkelijk zo'n pagina aanmaken en je gasten vragen om daarop wat geld te doneren voor een doel dat jij zoekt. Ik check nog eens even met de stichting Doneer Effectief welk resultaat er behaald is met de 6.000 euro die ze hebben opgehaald voor de Humane League. En ze vertellen me dat met dat bedrag deze organisatie omgerekend 78.000 kippen uit de legbatterij kan halen en omzetten naar een scharrelstal. Dat is nog steeds geen pretje, maar een enorme vooruitgang voor die duizenden kippen. Robert vertelt me nog dat het hem verbaasd heeft hoe makkelijk het werven ging.

00:17:55 Robert Praas

Ik dacht dat ik mensen tot last zou zijn en dat was tegenovergesteld. Je komt iets geven, namelijk een plan, een droom, een doel. En dat vinden mensen heel leuk. Het is natuurlijk helemaal hun eigen keuze of ze wat geven en hoeveel ze geven. Het is geen enkele reden om je te schamen of bang te zijn dat mensen niet leuk vinden dat je het vraagt. Mensen zijn heel blij als je tot actie overgaat en ze benadert. Want terwijl je dit doet, zoek je eigenlijk contact met mensen, leer je ze weer wat nieuws. En ik had niet verwacht dat dat zo'n leuk aspect was, maar dat het wel helemaal was.

00:18:34 Esther Molenwijk

Robert wil ook zijn eigen donaties flink op gaan schroeven. Op dit moment doneert hij zelf zo'n 300 euro per

jaar, maar zijn ambitie ligt een stuk hoger.

00:18:44 Robert Praas

Mijn doel is op de lange termijn minimaal 10% van mijn inkomen te doneren.

00:18:48 Esther Molenwijk

O, wauw.

00:18:50 Robert Praas

Ja.

00:18:50 Esther Molenwijk

O, dat is flink.

00:18:51 Speaker4

Ja.

00:18:52 Robert Praas

Daar heb ik ook een pledge voor gedaan. Dus dat, nou ja, de Giving What We Can pledge. En daar sta ik helemaal achter. Maar ik ben nog jong en ik moet het ook eerst nog verdienen voor ik het kan doneren. Dat komt er zeker aan. Dat komt er zeker aan.

00:19:08 Esther Molenwijk

Nummer acht.

Het kan natuurlijk niet ontbreken in deze uitzending over micro-activisme. Protest.

00:19:19 Jane

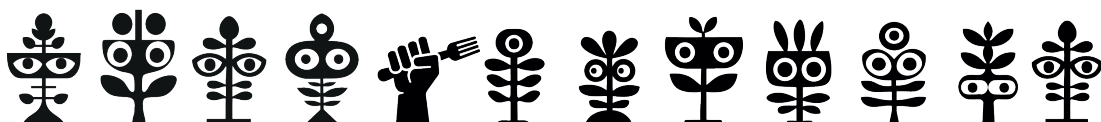
Ik ben Jane. Ik kom uit regio Utrecht. Ik ben 47 jaar. Ik heb een vrouw en pleegzoon en een bonusdochter. En ja, dat is wie ik ben.

00:19:35 Esther Molenwijk

En Jane is activist.

00:19:38 Jane

Ja, ik noem mijzelf zeker een activist. Dat is eigenlijk ongeveer drie jaar geleden begonnen. Toen ben ik veganist geworden omdat ik in een algoritme terecht kwam op Instagram. En ja, ik wist natuurlijk wel dat de dieren dood gingen voor mijn eten, maar tussen weten en zien en voelen is nog een heel groot verschil. En ik heb eigenlijk voor het eerst toen niet weggekeken. En ja, toen ben ik van de ene op de andere dag vegan geworden, maar ook van de ene op de andere dag activist. Want ja, het was voor mij geen optie meer om stil te blijven toen ik eenmaal het onrecht zag. En die dieren hebben natuurlijk geen stem, geen lobby en ik had zelf ook graag gewild dat ik het eerder had geweten. Dus ik vind het mijn morele plicht om voor ze op te komen. Dus binnen een week nadat ik vegan was geworden, stond ik in IJsselstein bij The Safe Movement bij een vingil voor de varkens.

studio PLANTAARDIG

00:20:32 Esther Molenwijk

Jeetje, en misschien moeten we even uitleggen wat dat is. Dat is de varkens die de slachterij innijden.

00:20:37 Jane

Ja, dus daar komen varkens aan die daar eigenlijk de gaskamer in gaan en daarna verwerkt worden tot wat mensen in de supermarkt kopen. En je bent er dan op het laatste moment bij om ze nog een fijn oog te geven, maar ook wel om bijvoorbeeld videobeelden te maken om mensen weer bewust te maken van het leed achter je voedingskeuzes.

00:21:01 Esther Molenwijk

Jane liet er dus geen gras over groeien. Ze deed in korte tijd allerlei soorten activisme.

00:21:07 Jane

Ik kwam dus onder andere bij Animal Safe terecht, bij Anonymous for the Voiceless. Daar heb ik straatactivisme gedaan. Dat vond ik een hele fijne manier, zeker als beginnende vegan en activist, om te leren communiceren en mensen uit te leggen wat er gebeurt.

00:21:24 Esther Molenwijk

En toen stuiten ze op foie gras.

00:21:28 Jane

Dat begon eigenlijk met iets heel kleins. Iemand had een reservering geplaatst bij een restaurant en zag daarna dat ze foie gras verkochten en heeft daarop de reservering geannuleerd. En dan kwam een reactie op van dat restaurant van ga jij maar lekker truien breien en bomen knuffelen. Dat soort opmerkingen.

00:21:47 Esther Molenwijk

Want ze had bij de annulering gezegd ik ga hier toch niet eten omdat jullie foie gras serveren.

00:21:52 Jane

Ja. En eigenlijk was dat voor mij ook een kantelpunt van we gaan daar gewoon demonstreren. En toen zijn we begonnen met de foie gras demos.

00:22:03 Esther Molenwijk

En zo had ze al snel haar eigen niche te pakken, demonstreren tegen foie gras.

00:22:08 Jane

Voor de mensen die niet weten wat foie gras inhoudt, dat is een zogenaamde delicatessie waarbij eenden en ganzen meerdere keren per dag een 30 centimeter stalen buis in hun strot verduwd krijgen tot aan de lever, waardoor de lever soms wel tien keer zo groot wordt. Maar ja, het is gewoon zonder enige twijfel extreme marteling. En dat is ook waarom het zo geschikt is voor

een pressure-campaign. Want je wil daar natuurlijk zoveel mogelijk publiek in meekrijgen. En 95% van de mensen is tegen foie gras.

00:22:42 Esther Molenwijk

En met de organisatie Active For Justice probeert ze nu dus druk uit te oefenen op restaurants om foie gras van de kaart te halen. Hun strategie zit professioneel in elkaar. Ze beginnen op de hoffelijke manier.

00:22:56 Jane

Wij gaan de restaurants eerst twee keer mailen. Daarin geven we informatie over wat foie gras precies is, maar bijvoorbeeld ook verschillende linkjes naar plantaardige koks, hoe het ook kan. We benoemen het dierenleed, we sturen een link mee met echt beelden hoe die ganzen dan gedwangvoerd worden. Op het moment dat wij daar geen reactie op terugkrijgen of geen bevredigende reactie, dus dat ze het op de kaart houden. Dan hebben we een signalgroep en daarin doen we een oproep om met zoveel mogelijk mensen naar dat restaurant te komen. Die melden we ook aan bij de gemeente. En dan is het voornamelijk een geluidsdemo, dus we proberen geluid te produceren.

00:23:41 Esther Molenwijk

En zo staan ze dan voor het restaurant op allerlei manieren herrie te maken.

00:23:46 Jane

Trommels, megafoons, toeters, maar bijvoorbeeld ook geluid van eenden en ganzen wat we afspelen. We roepen dingen. We hebben laatst ook met een hele grote projector beelden op het restaurant geprojecteerd.

00:24:00 Esther Molenwijk

En hoe groot is zo'n groep meestal waar je dat mee doet?

00:24:02 Jane

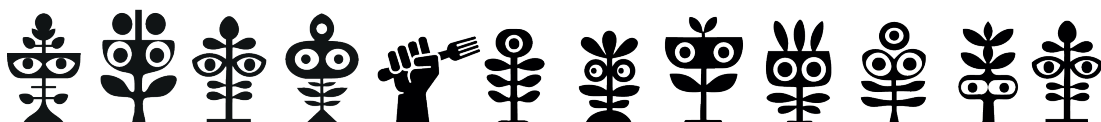
Ook dat varieert heel sterk. Soms zijn we met zes, soms zijn we met twintig. We waren laatst zelfs in Amsterdam met een groep van 35 personen, dus het is heel wisselend. Maar je kunt in principe met heel weinig mensen al heel veel lawaai maken, ben ik inmiddels achter.

00:24:21 Esther Molenwijk

Tja, en ik kan me voorstellen dat een restaurant-eigenaar met een volle zaak daar best wel zenuwachtig van wordt. En soms levert dat dan ook meteen succes op.

00:24:31 Jane

Bij sommige restaurants komen we één keer en roepen we bijvoorbeeld leuzen over wat de dieren overkomt en laat weer beelden zien en dan komt er een eigenaar naar buiten en die zegt van ja goed, oké jullie hebben een punt, we halen het eraf.

studio PLANTAARDIG

00:24:45 Esther Molenwijk

Echt? En gaat dat al zo concreet diezelfde avond al?

00:24:48 Jane

Ja, want wij zeggen ook altijd op het moment dat ze ons per direct ook een mail sturen met de toezegging dat ze het van de kaart afhalen en houden, dan staken wij per direct onze demo's. Dan is ons doel bereikt.

00:25:01 Esther Molenwijk

Dat is dan toch wel meteen een heel concreet succes.

00:25:05 Jane

Ja, dat voelt echt als een overwinning voor de dieren. Dat is gewoon echt een heel fijn gevoel, dat je toch weet dat er weer minder dieren die hel door hoeven. ja.

00:25:16 Esther Molenwijk

En hoe is dat binnen het team? Is dat dan even een high five met elkaar? Of gaan jullie met elkaar feesten dan?

00:25:22 Jane

Dat is zeker een high five met elkaar en dat is even n-praten. En dat is ook even genieten van de overwinning. Maar we zijn allemaal wel best wel actief. Dus we zijn ook meteen aan het kijken waar kunnen we dan nu verder gaan.

00:25:37 Esther Molenwijk

Activisten zijn nooit te zelfgenoegzaam. Die moeten altijd nog meer bereiken. Direct door dus. En dat is ook wel nodig ook, want het gaat lang niet altijd zo makkelijk.

00:25:50 Jane

Er zijn bijvoorbeeld al volgens mij inmiddels 14 demonstraties verder bij restaurant Roemer in Utrecht. Maar goed, dat is ook wel met pressure-campaign, je moet een lange adem hebben. Want uiteindelijk zal zo'n bedrijf toch moeten gaan bewegen. En als je stopt, dan weten ze ook van als we toch blijven verkopen, uiteindelijk gaan ze wel weg, zeg maar. Dus stoppen is geen optie. Dus we blijven daar eigenlijk keer op keer gewoon terugkomen.

00:26:19 Esther Molenwijk

Ik vraag haar of ze ook wel eens een blunder zijn begaan.

00:26:23 Jane

Ik kan niet zeggen dat we ooit een hele grote blunder gehad hebben, maar het was wel een beetje zuur toen we in Rotterdam nog één restaurant hadden die we voor foie gras vrij moesten maken. Mensen uit heel het land zijn daar naartoe gekomen. Ik denk dat we met een mannetje, tussen de 15 en 20 waren. We komen aan bij

het restaurant en binnen een half minuut loopt de eigenaar naar buiten en die zegt oké, we hadden het van de kaart. Dus ja, we waren daar met 15 tot 20 mensen, allemaal een lange reis achter de rug. Maar we hadden ook geen ander restaurant meer om naar uit te wijken, want het stond nergens meer op de kaart. Dus ja, dat maak je ook mee.

00:27:02 Esther Molenwijk

Je kan het een blunder noemen, je kan het ook extreem succesvol noemen.

00:27:06 Jane

Ja, absoluut waar, absoluut waar.

00:27:08 Esther Molenwijk

Tja, noem het maar een blunder. Het lijkt mij een grote overwinning. In totaal hebben ze al bij 70 restaurants in Nederland foie gras van het menu afgekregen. Al zijn er nog zo'n 300 tot 700 restaurants te gaan. Ik vraag haar of ze altijd binnen de wet blijven.

00:27:27 Jane

Active For Justice is natuurlijk ook anarchistisch. Dat wil zeggen dat het een wet is, dat wil niet zeggen dat het rechtvaardig is. Dus dat kan soms echt wel op het randje zijn.

00:27:40 Esther Molenwijk

Noem dan eens iets.

00:27:41 Jane

Een restaurantbezetting. Dat is officieel natuurlijk niet binnen de wet als je een restaurant bezet. Anderzijds kun je ook denken van als iemand vindt dat die dieren zo ernstig mag, martelen en verwaarlozen, dan kan de wet wel zeggen dat ik daar niks tegen mag doen, maar mijn rechtvaardigheidsgevoel daarin weegt zwaarder, bijvoorbeeld. Maar wat ook tegen de wet is, is bijvoorbeeld bij die verzamelplaatsen, daar ben ik zelf helemaal niet bij betrokken geweest hoor, ik weet ook niet wie of wat, maar ja, daar worden camera's opgehangen. Mag officieel ook niet. Maar op het moment dat niemand daar die camera's op durft te hangen, dan krijgen we nooit bewustwording over wat er eigenlijk gebeurt in die sector. De mensen die denken, nee, maar in Nederland is het allemaal goed geregeld. Nou, daar heeft onderzoeksgroep Ongehoord heel mooi laten zien dat het helemaal niet goed geregeld is. Dus ja, dat zijn dingen die niet binnen de wet vallen, maar wel heel belangrijk zijn.

00:28:39 Esther Molenwijk

Er geldt wel altijd dat je als activist zelf kan bepalen hoe ver je wilt gaan, benadrukt ze. Los van deze foie gras actie zijn er nog vele andere mogelijkheden.

00:28:51 Jane

studio PLANTAARDIG

Er zijn heel veel verschillende acties te bedenken. Kijk, we hebben bijvoorbeeld met Active For Justice ook een keer aandacht besteed aan de beelden van de onderzoeksgroep Ongehoord. Die hebben mensen ongetwijfeld voorbij zien komen waarbij de koeien op vijf verzamelpaatsen gefilmd zijn. We hebben naar aanleiding daarvan een demonstratie gehouden bij de NVWA. Dus met een hele grote projector beelden geprojecteerd. Dan is het ook belangrijk dat er veel mensen zijn, zodat je ook laat zien van hé, we zijn met heel veel mensen tegen onderdrukking. We hebben daar ook de media mee gehaald, het is ook bij de NOS geweest. Maar er is heel veel activisme. Er is een website veganactivist.nl, daar kun je je toe laten voegen aan de Signal Groep en daar worden eigenlijk alle initiatieven en acties per weekend ingedeeld.

00:29:40 Esther Molenwijk

En dan is er ook nog de website animalrightscalendar.com. En ik ben verbaasd hoe ongelooflijk veel ik daar tegen kom. Bijna elke dag is er in Nederland wel iets te doen op dit gebied. Van een straatprotest tot het water geven aan dieren die bij het slachthuis arriveren. Maar ook trainingen en af en toe gewoon gezelligheid, zoals een boulderavond voor vegans. Natuurlijk komen er ook veel outreach-activiteiten voorbij. Dat betekent mensen op straat proberen te overtuigen om vegan te worden. Daar deed ik zelf wel eens aan mee. Je kan het terugluisteren in aflevering 78. En zo is er nog veel meer te doen voor de dieren. Ook als je zo'n straatprotest zelf niet zo ziet zitten.

00:30:23 Jane

Nou, dat kan bijvoorbeeld zijn het in kaart brengen welke restaurants foie gras verkopen. Dat kan zijn het aanmelden van demonstraties. Dat kan zijn dat je met elkaar gaat kijken van hé, hoe gaan we het nou aanpakken? Welke strategie gaan we volgen? Hoe kunnen we het meest succesvol zijn? En ja, opkomst is natuurlijk altijd belangrijk, maar ook iedere rol is heel belangrijk. En ik geloof er wel in als je activist wil zijn, dat het heel mooi is niets te kiezen wat gewoon heel erg dicht bij je talenten ligt.

00:30:57 Esther Molenwijk

Ik vraag haar nog hoe ze zorgt dat ze door al dat dierenleed waar ze mee bezig is niet heel boos of verdrietig wordt.

00:31:06 Jane

Ik heb echt mijn weg moeten zoeken tussen mijn boze en verdrietige persoon, maar ook de persoon die ik wil zijn omdat ik denk dat de dieren die nodig hebben. Als ik naar mezelf kijk neem ik ook makkelijker iets aan van mensen waarbij ik een gunfactor heb of waarvan ik de boodschap aan wil horen. Maar dat is wel een hele erge zoektocht geweest hoor. Want toen ik net vegan was,

toen was ik echt boos op heel de wereld. Want ik dacht, oh dit ga ik tegen iedereen vertellen wat ik nu weet. En iedereen wordt vegan. Nou, dat was echt een hele teleurstellende uitkomst. Want zo bleek het dus helemaal niet te werken. Niet iedereen maakt die connectie zo snel als ik die gemaakt heb. Dus ja, ik heb daar wel echt mijn balans in moeten vinden, maar...

00:31:54 Esther Molenwijk

Hoe heb je dat gedaan?

00:31:56 Jane

Door de steun onderling, regelmatig ook gaan eten met gelijkgestemden, maar ook oefenen met hoe ga ik dan in gesprek met mensen die het nog niet zien. Net als waar ik zelf ooit stond. En om dat meer te doen vanuit compassie dan vanuit boosheid. En in het begin overheersde de boosheid en nu de compassie. Maar, dat moet ik wel eerlijk bij zeggen, dat is vooral de compassie voor de dieren. En dat ik weet dat die manier het meest effectief is. Want het liefste zou iedereen door elkaar scheuren om ze bewust te maken.

00:32:30 Esther Molenwijk

Zij je met een grote stralende lach.

00:32:33 Jane

Ja, maar dat is niet effectief, dus dat gaan we niet doen.

00:32:36 Esther Molenwijk

En nu ze haar weg heeft gevonden, brengt het haar ook veel.

00:32:41 Jane

Ik heb echt zingeving gekregen van de demonstraties. Ik heb het gevoel dat ik nu echt iets wezenlijks kan doen en toe kan voegen voor de dieren. Kijk, stil zijn is gewoon geen optie. Als je zelf het slachtoffer bent van onderdrukking, dan wil je ook dat er iemand zich uitsprekt. Dus het heeft mij gebracht dat ik een stem ben voor de dieren, dat ik mooie mensen om me heen heb weten te verzamelen. En dat we met elkaar deze revolutie gewoon aangaan om te zorgen dat iedereen snapt dat dieren en zuivel en eieren en kleding, dat dat gewoon niet voor ons is om te exploiteren.

00:33:26 Esther Molenwijk

Nummer negen

Voor deze actie interview ik iemand die voor vele Duisterraars wellicht al een bekende is.

00:33:38 Speaker6

Mijn naam is Dennis Fink, ik ben bioloog van achtergrond, gedragsbioloog, vooral gespecialiseerd in dierenwelzijn en diergedrag. Ik ben 33 jaar, ik woon in Rotterdam, ik ben activist, campaign manager voor

studio PLANTAARDIG

verschillende dierenwelzijnsorganisaties ben ik actief geweest. En ik deel op Instagram van alles over een vegan leefstijl en een diervriendelijk leven en dierenrechten onder de naam Plant Based Dennis.

00:34:04 Esther Molenwijk

Maar nee, ik ga geen aai te maken over hoe je influencer wordt. We gaan het hebben over laagdrempelig micro-activisme dat iedereen kan doen. Petities ondertekenen. Dat doet Dennis namelijk heel actief, want het is echt belangrijk, zo zegt hij.

00:34:19 Speaker6

Want het liefst zou ik natuurlijk willen dat politici en grote bedrijven het juiste doen, omdat zij intrinsiek gemotiveerd zijn om dat te doen. Maar helaas weten we inmiddels allemaal dat zij vooral aangaan op draagvlak. Politici luisteren natuurlijk alleen maar naar wat zij denken dat hun achterban wil en wat speelt in de samenleving. Dus als een petitie bijvoorbeeld 50.000 keer wordt ondertekend, dan geeft dat aan, kijk dit speelt in de samenleving, dus hier moeten we wat mee.

00:34:49 Esther Molenwijk

Ik vraag hem of hij zich zijn eerste petitie nog kan herinneren.

00:34:53 Speaker6

Nee, ik heb zo ongelooflijk veel petities getekend en dat doe ik al zo lang. Ik weet eigenlijk echt niet meer wat nou de eerste was. Maar ik weet wel ook dat ik in eerste instantie ook dacht, wat heeft dit voor zin? Ik ben maar gewoon één persoon. Het heeft toch geen zin of ik hem nou teken of niet. Deze petitie gaat het goed doen of niet goed doen, onafhankelijk van mij. Maar inmiddels ben ik daar ook heel erg in veranderd.

00:35:17 Esther Molenwijk

Waarom?

00:35:19 Speaker6

Nou, omdat ik het op een gegeven moment ook door kreeg, en ik zag ook andere campagne-managers dat ook steeds benadrukken, en zeker ook omdat ik natuurlijk op een gegeven moment zelf campagnes ben gaan doen vanuit NGO's, dan merk je gewoon hoe ongelooflijk belangrijk is dat mensen echt het tekenen. En dan is elke handtekening die je krijgt onder jouw petitie heel veel waard.

00:35:40 Esther Molenwijk

Hij noemt een voorbeeld van een succesvolle campagne.

00:35:43 Speaker6

Een belangrijke was de 'Fur Free Europe' campagne, om de productie en de verkoop van bund in Europa nu

echt te verbieden. Dat was een hele klus, want je moest 1 miljoen handtekeningen verzamelen uit verschillende EU-lidstaten. En dat ging in één keer toen heel snel, doordat bepaalde mensen, influencers, maar heel veel privépersonen dat ook als een gek begonnen te delen. En zo is dat een succes geworden.

00:36:12 Esther Molenwijk

Met die petitie zijn er een miljoen handtekeningen opgehaald. En dat is wat er op Europees gebied nodig is. In Nederland zijn er 40.000 handtekeningen nodig om iets op de politieke agenda te krijgen.

00:36:24 Speaker6

Dan moet het in een bepaalde commissie die erover gaat sowieso besproken worden, sowieso op de agenda komen. En dat is dus ook vaak de kracht van zo'n petitie. Of het nou zo'n puur democratisch middel is, zoals een burgerinitiatief, of gewoon een algemene petitie die je gaat aanbieden aan bepaalde Kamerleden. Zodra je dat hebt aangeboden, dan moeten ze wel met hele goede redenen komen om het niet te bespreken. En tot die tijd kunnen ze het heel makkelijk negeren.

00:36:50 Esther Molenwijk

Zelf heeft Dennis zich eens ingezet om een einde te maken aan kangoeroeproducten in Nederland.

00:36:56 Speaker6

Toen wilde ik met een aantal andere organisaties dat een verbod op kangroeproducten in Nederland op de agenda hebben. Maar toen werd gewoon gezegd, ja we gaan er nu even niks mee doen, want we hebben niet het idee dat dit genoeg speelt in Nederland. Dat dit een onderwerp is in de samenleving. Dus dan moet je eerst dat gaan aantonen.

00:37:15 Esther Molenwijk

En is dat toen gelukt?

00:37:17 Speaker6

Ja, uiteindelijk hebben we met verschillende onderzoeken, dus ook enquêtes, maar ook met petities en e-mail acties, hebben we duidelijk genoeg laten merken dat dit wel degelijk iets is waar Nederlanders van af willen en wat speelt in de samenleving.

00:37:33 Esther Molenwijk

En heeft dat voor een verbod gezorgd?

00:37:35 Speaker6

Dat verbod, daar moeten we nog even lange adem voor hebben. Maar het is toen wel weer besproken. En is toen een motie ingediend waar kangroeproducten bij ingenomen waren. Dat ging over duurzame mode überhaupt met verschillende dierlijke producten. Maar kangroeproducten zitten erbij. Dat moet allemaal nog

studio PLANTAARDIG

00:42:11 Esther Molenwijk

En dan is er ook nog een belangrijke reden om aan deze EU-consultaties mee te doen.

00:42:16 Speaker6

Je weet ook dat de andere kant, bijvoorbeeld de vleeslobby, ook massaal mensen gaat oproepen om te reageren. Die gaan ook hun hele achterban, veehouders, grote veebedrijven, oproepen om iets in te sturen. Dus het is toch belangrijk dat wij ook met z'n allen actief, waar dat kan, bijdragen, een inzending doen.

00:42:39 Esther Molenwijk

Die consultaties kun je vinden op het platform Have Your Say. En daar kan je dan filteren op Open for Feedback en zoeken op trefwoorden zoals Protein, Feed, Livestock, Animal Welfare, Food, Agriculture enzovoorts. Op dit moment staat er een consultatie open genaamd EU Livestock Strategy, die je tot 10 april in kunt vullen. En na het tekenen van een petitie of het invullen van een consultatie ben je dan niet klaar, zo zegt Hennis. Het is namelijk vooral belangrijk dat je naar de buitenwereld deelt dat je hierachter staat.

00:43:15 Speaker6

Nog een belangrijke functie van die petitie is dat het verschuiven van een maatschappelijke norm ook signaleert. Dus mensen die kunnen misschien wel iets denken, iets voelen, van ik ben het hier niet mee eens of ik vind dit belangrijk, maar als je niemand anders daarover hoort in jouw omgeving, dan voel je je misschien ook minder vrij om je daarover uit te spreken. Terwijl als je ziet dat heel veel mensen een bepaalde petitie al hebben getekend, maar ook ziet dat andere mensen die petitie verspreiden, dan voel je je zelf ook vrijer om daarover te praten, dat gesprek aan te gaan, want mensen willen natuurlijk altijd een beetje de sociale norm volgen. Dus dat delen van de petitie en laten zien, kijk, ik heb deze petitie getekend, is echt... Onwijs belangrijk. Dus ik probeer het zo vaak mogelijk ook te delen. En trots ook te zijn. Kijk jongens, ik heb deze petitie getekend. En dat creëert ook een beetje sociale druk bij anderen. Van oh kijk, diegene heeft dat getekend. Ze mogen zich er best wel een beetje ongemakkelijk bij voelen dat zij dat nog niet hebben gedaan.

00:44:11 Esther Molenwijk

Ja, dat is een goeie, want ik weet dat sommige mensen het best wel ingewikkeld vinden om een soort van moreel superieur zich te profileren. Kijk mij eens geen vlees eten of kijk mij eens hier tegen zijn. Snap je dat sommige mensen misschien een beetje weerstand hebben om te delen dat ze een petitie hebben getekend?

00:44:29 Speaker6

Ja, dat snap ik heel goed. Je bekent natuurlijk ergens ook vaak een beetje politieke kleur. Dus ik snap zeker dat mensen die drempel voelen. Maar wat ik me dan zelf

ook steeds weer blijf vertellen, is dat het passief niet meer bijdragen aan onrecht tegenwoordig eigenlijk ook gewoon niet goed genoeg meer is. Daarmee gaan we de oorlog niet winnen. Als iedereen stilletjes niet meer bijdraagt aan onrecht, dan heeft dat niet zoveel effect als wanneer iedereen zich er ook actief tegen uitspreekt.

00:44:58 Esther Molenwijk

Nummer 10.

00:45:02 Speaker4

Mijn naam is Mariska van Geelen. Ik woon in Wilnis, een dorpje in De Ronde Venen. Ik woon samen met mijn man. En we hebben ondertussen volgens mij 20 dieren. Hanen, kippen, konijnen, buiten. En dan hebben we nog katten en drie honden.

00:45:23 Esther Molenwijk

Mariska werkt in de reclame en haar micro-activisme ligt dicht bij haar werk. Ze dient af en toe een klacht in over misleidende reclames. En dat begon zo'n vijf jaar geleden.

00:45:34 Speaker4

Eigenlijk een beetje uit boosheid als je iets ziet. Dan denk je van, hoe kan dit nou? Dit is helemaal niet waar. Dan wordt het ding gewoon mooier voorgedaan dan wat ze zijn. En als het over dieren gaat, vind ik dat gewoon oneerlijk. Ook naar de dieren toe die creperen in de stallen en dan wordt er een mooi plaatje geschilderd van kijk eens hoe fantastisch het wel niet is.

00:46:00 Esther Molenwijk

Zo schrok ze van een reclame die ze zag in een supermarkt.

00:46:04 Speaker4

In de Albert Heijn hing een groot soort billboard ?? bij het varkensvlees met afbeeldingen van vrolijke scharrelende varkens met de bijen van onze varkens scharrelen hun sterren bij elkaar. En dan klein onderaan van verkrijgbaar vanaf 1 ster. En ja, maar dat kan niet, want varkens met 1 ster, die scharrelen niet.

00:46:25 Esther Molenwijk

Ze besloot om naar de reclame code commissie te stappen.

00:46:29 Speaker4

Dan ga je online en dan zie je vrij snel... Optie om een klacht in te dienen en dan vul je gewoon de velden in. Het is heel eenvoudig.

00:46:39 Esther Molenwijk

Ja, dan hoeft je er niet allerlei juridische achtergrond voor te hebben.

00:46:41 Speaker4

studio PLANTAARDIG

achteraf, want anders was ik echt alleen geweest. Want zij hadden drie personen, de tegenpartij, en er zaten vijf mensen tegenover je.

00:51:20 Esther Molenwijk

En ging het er dan wel vriendelijk aan toe tegenover die, wat was het, de NAJK, die jonge boeren?

00:51:25 Speaker4

Ja, dat was prima. Want je zit ook samen in de wachtkamer, dus dat is prima. Dus die waren ook zenuwachtig. Maar het ging heel vriendelijk en ook de commissie die dan tegenover je zit, allemaal heel aardig. Dus ze stellen je op je gemak, want ze snappen ook dat het best wel spannend is. Want je moet toch wel even je zegje kunnen doen. En je wil ook alles zeggen wat je wil zeggen.

00:51:48 Esther Molenwijk

En is dat gelukt?

00:51:50 Speaker4

Ja. Je schrijft ook een pleidooi en die moet je van tevoren al inleveren.

00:51:56 Esther Molenwijk

Ze moest dus ook een heel pleidooi schrijven. Haar zaak was nog voor de tijd van ChatGPT, maar volgens haar is het met de komst van die tool inmiddels een fluitje van een cent. Maar prettig als de zaak verliep, ze verloor hem wel. De reclame code commissie oordeelde toch dat de reclame niet misleidend was. Dan een derde klacht. Mariska ergerde zich al een hele tijd aan de manier waarop de dierenbescherming hun beter leven keurmerk onder de aandacht brengt.

00:52:26 Speaker4

Het is mij weleens gebeurd dat je in de auto zit en dan hoor je kakelende kippen. Dat was een radiocommercial van de dierenbescherming. En dat ging dan over, ja, vleeskippen noemen ze dat dan. En dan denk ik van nou, die kakelen niet, die piepen, want ze zijn nog heel jong als ze geslacht worden. Het zijn eigenlijk kuikens. Maar toen heb ik direct geschreven naar de dierenbescherming zelf van, ja jongens, dit klopt niet. Want ja, ja, ze kakelen niet. En ik sta zelf met Animal Safe weleens bij slachterijen. Dus ik hoor ze aankomen al piepend. En dat zijn ook eensterkuikenskippen, zo wordt het dan genoemd. Dus dat klopt niet.

00:53:11 Esther Molenwijk

In eerste instantie mailt ze de dierenbescherming erover, maar die paste de reclame niet aan. Als ze een paar jaar later weer een commercial ziet over het kippenvlees met een beter levenskeurmerk, besluit ze samen met jurist Lenneke van Gaal van Stop Humane Washing een klacht in te dienen bij de reclame code commissie.

00:53:29 Speaker4

En ja, de commercial waren getekende kippen, volwassen kippen, en een stuk of vier, vijf op een stroobaal en met heel veel ruimte om zich heen. En het was specifiek vleeskippen, geen legkippen. En weer volwassen kippen. Dan ga je er ook een beetje induiken en dan vind je een toolkit op internet gericht aan de sector, aan de winkels, aan de retailbedrijven. En daar staat in, we laten drie sterren dieren zien, maar als de klant dan naar de winkel gaat, kopen ze één ster. Dus ja...

00:54:05 Esther Molenwijk

Dat zag je letterlijk in hun communicatie naar de winkels?

00:54:08 Speaker4

Dat zag je in hun communicatietoolkit. En ja, wetende, want ik heb ook jaren voor reclamebureaus gewerkt. Je laat natuurlijk altijd het beste plaatje zien. Als je auto's verkoopt, laat je ook het dikste model zien. En dan zet je het onder in kleine letters van de vanafprijs is van het minste model, maar het plaatje is van het dikste model. Dus precies die tactiek die ze gebruiken.

00:54:31 Esther Molenwijk

Ja, maar Mariska, als je het zo zegt, is dit eigenlijk gewoon schering en inslag in de reclamewereld? Is dit geoorloofd?

00:54:37 Speaker4

Ja. Ja, als je maar dan moet je wel een kleine letterjes bijzetten en die lettjes moeten weer groot genoeg zijn om het te kunnen lezen. Er zitten allemaal regeltjes aan. Maar goed, dit was wel weer van dat jeetje gaan we weer.

00:54:49 Esther Molenwijk

Ook dit keer leidde het weer tot een zitting die er nogal pittig aan toegaat. Ze wordt flink aangepakt door de jurist van de dierenbescherming.

00:54:57 Speaker4

Voor deze opname ging ik er nog even doorheen en het kwam een beetje opborrelen weer. Die nare gevoelens die ik toen had, dat was niet fijn.

00:55:08 Esther Molenwijk

En helaas, ook deze klacht wint ze niet.

00:55:13 Speaker4

Nee, die hebben we niet gewonnen. We zijn naar hoger beroep geweest. Hebben we niet gewonnen. Nee.

00:55:17 Esther Molenwijk

Hoe kan dat? Want dit klinkt toch als een heel duidelijke, te bewijzen zaak ook?

studio PLANTAARDIG

00:55:22 Speaker4

Ja, nou ja, ik weet het niet. Ik weet het echt niet.

00:55:26 Esther Molenwijk

Dat is ook wel teleurstellend. Daar moet je wel mee om kunnen gaan dan, als je er zo je best voor hebt gedaan.

00:55:30 Speaker4

Ja, het is heel lastig, want je denkt van, dit is toch echt gewoon... Dit kan toch gewoon niet? En dan wordt het toch niet geaccepteerd. Maar goed, de aanhouder wint zeggen ze.

00:55:41 Esther Molenwijk

Nou, één zaak gewonnen dus, maar ook twee verloren. Mariska is er nog altijd even strijdlustig op. Het indienen van een klacht zou ze zeker aanraden aan andere luisteraars.

00:55:54 Speaker4

Het is makkelijk. En ik denk, hoe meer klachten, hoe beter. Want dat valt ook op als je een reclamespotje ziet en je denkt van, hé, dit kan niet. En het is niet alleen op televisie, het is ook wat je online ziet.

00:56:08 Esther Molenwijk

Ah, je mag tegen allerlei uitingen.

00:56:10 Speaker4

Ja, alles. Alles wat je ziet. Website kan ook. Vaak is het een rond plaatje, een 360-campagne noem je dat dan. Dat ze een website hebben en een reclamespotje.

00:56:20 Esther Molenwijk

Eigenlijk alle uitingen vanuit de vleesindustrie waarvan jij denkt, dit klopt niet wat hier staat. Daar kun jij bij de reclame code commissie mee terecht.

Speaker4

Ja.

Esther Molenwijk

Ondanks de frustratie die het haar soms oplevert, is het voor Mariska belangrijk om dit te blijven doen.

00:56:37 Speaker4

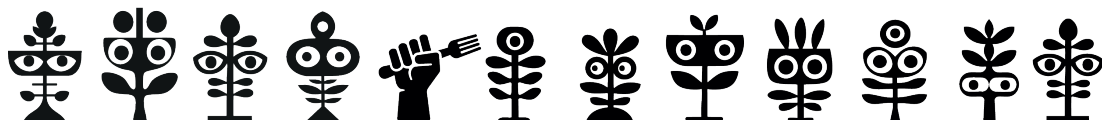
Nou, de dieren kunnen het zelf niet. En ja, ik denk altijd als ik opgesloten zit in een schuur, ik word zo behandeld, zou ik het ook fijn vinden als iemand zegt van hey, wacht eens eventjes. En ja, ik vind het eigenlijk bijna nog lager om daar een heel zonnig plaatje van naar buiten te brengen. Dat vind ik eigenlijk nog lager dan wat er

gebeurt.

00:57:02 Esther Molenwijk

Dat was hem, een selectie van 10 micro-activistische daden die iedereen kan doen om de wereld plantaardiger te maken. Wil je het nog even allemaal op een rijtje hebben? Mijn collega's Mara en Stef hebben er een mooi overzicht van gemaakt, inclusief tips en tricks, dat je kan vinden op onze website. Klik daarvoor op aflevering 111. En als ik je nou een klein duwtje mag geven, pik er nou in ieder geval eentje uit die je de komende maand gaat doen. En let op, motiveer anderen om mee te doen, want de groep voorvechters vergroten is misschien nog wel het allerbelangrijkste dat we op dit moment kunnen doen.

Ik bedank alle micro-activisten die hun verhaal met ons gedeeld hebben. Mara Ruiter hielp me met de research en Marlon van der Pas deed de audiomixage. Help jij ons om meer van dit soort afleveringen te maken? Ga dan naar studioplantaardig.nl en doe een eenmalige of maandelijkse donatie. Dank je en tot de volgende!

VOLG STUDIO PLANTAARDIG OP JOUW FAVORIETE PODCAST PLAYER